

เรื่อง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๓๑๗/๑๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสิบเอ็ด (นายจรพงศ์ คำดี ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๑ คน) ในคดีหมายเลขดำที่ พ ๓๘๓๒/๒๕๖๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ เป็นบทสันนิษฐานสถานะของบุคคลว่าเป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในของบริษัทตามมาตรา ๒๔๒ หากมีการกระทำบงกชประกอบความผิดตามมาตรา ๒๔๒ แล้ว บุคคลนั้นจะต้องได้รับโทษทางอาญาตามมาตรา ๒๙๖ บทบัญญัติมาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ จึงเป็นบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลมีความผิดอาญา เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล และเป็นการตรากฎหมายที่ไม่ได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวไว้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง ส่วนพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑๓ ที่บัญญัติให้นำอายุความฟ้องคดีอาญามาใช้บังคับแก่การฟ้องคดีเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่ง ทั้งที่มาตรการลงโทษทางแพ่งมีบทลงโทษให้ชำระเงิน ซึ่งต้องนำอายุความละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ มาใช้บังคับ บทบัญญัติดังกล่าวทำให้อายุความการฟ้องบังคับมาตรการลงโทษทางแพ่งยาวนานขึ้นเป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิด เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิดเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๑๒/๑ มาตรการลงโทษทางแพ่ง บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดทางอาญาบางฐานตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งอาจถูกดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่ง แต่กลับนำบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลมีความผิดอาญามาใช้บังคับ เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสิบเอ็ดไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลแพ่งจะใช้บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ เมื่อจำเลยทั้งสิบเอ็ดโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า บทบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่

โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๒ มาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๓๑๗/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ นั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสิบเอ็ดแสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่า บทบัญญัติมาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไร อีกทั้งจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ไม่ได้ระบุมাত্রาของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๑๒/๑ อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ประสงค์จะโต้แย้ง กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำโต้แย้งในส่วนนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลตามมาตรานี้เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา ๒๔๒ ส่วนมาตรา ๒๔๔ บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลตามมาตราเป็นบุคคลซึ่งมีพฤติกรรมการซื้อขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกิดไปจากปกติวิสัยของตน เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา ๒๔๒ บทบัญญัติมาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ บัญญัติขึ้นเพื่อผลกระทการพิสูจน์ให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์ว่าตนมิได้รู้หรือครอบครองข้อมูลภายใน โดยเป็นการสันนิษฐานที่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงหรือการสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์ เพื่อให้จำเลยเป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในอันเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดในส่วนของผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๒ เท่านั้น ไม่ใช่การสันนิษฐานเด็ดขาดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยทันที จำเลยสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวได้ โจทก์ยังคงมีภาระการพิสูจน์ให้ได้ตามเงื่อนไขของข้อสันนิษฐานตามมาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ และต้องพิสูจน์การกระทำของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดอื่น ๆ ตามมาตรา ๒๔๒ อีกด้วย บทบัญญัติมาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ มิใช่การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิด อันมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้จำเลยโดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์การกระทำใดของจำเลย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑๓ บัญญัติให้นำอายุความฟ้องคดีอาญามาใช้บังคับแก่การฟ้องคดีเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่ง เนื่องจากเดิมการฟ้องคดีหลักทรัพย์มีมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงมาตรการทางอาญา มีขั้นตอนและกระบวนการก่อนฟ้องคดีใช้ระยะเวลาช้านาน บางฐานความผิดมีอายุความสั้นทำให้

ไม่สามารถดำเนินคดีอาญาได้ และเป็นการกระทำความผิดที่ซับซ้อนโดยกระทำกันเป็นเครือข่ายหรือเป็น ขบวนการ จึงเพิ่มมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดอาญาบางฐานความผิดซึ่งเป็น มาตรการทางเลือกในการลงโทษ แต่การฟ้องคดีเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งไม่ใช้การฟ้องคดีละเมิด แม้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีฐานะเป็นโจทก์ แต่มิได้เป็นผู้เสียหาย โจทก์มีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้นำอายุความฟ้องคดีอาญามาใช้บังคับ แก่การฟ้องคดีเพื่อกำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น จึงเหมาะสมและจำเป็นในการรักษาความเชื่อมั่นและคุ้มครองผู้ลงทุนและประชาชน เป็นไปตาม หลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควร แก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑๗/๑๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ นายอุดม รัฐอมฤต และนายสุเมธ รอยกุลเจริญ

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๔๑ ตอนที่ ๔๖ ก วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๗

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

นายภาณุพันธุ์ วรรณพานิชย์

นางสาวกนกวรรณ พรประสิทธิ์ ผอ.กค.๒

นายอรรณวุฒิ รัตนสุภา ผอ.สค.๑

ว่าที่เรื่อตรี ดิเรก สุขสว่าง ผชช.ด้านคดี

ย่อโดย นายภาณุพันธุ์ วรรณพานิชย์

นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นางสาวร่มปรางค์ สวมประจำ รอง ลคร. รรท. ลคร. ตรวจ